

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע נופות**

326

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה"

שתי דרכים להתעורר

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

לעוררם שדוקא ההתבוננות בדברים רמים תדרבנם לעליה ואמר: **'מה ראתה אסתר? כלומר: מאסתר נלמד יסוד זה, כי הגיעה לרום המעלה רק מתוך התבוננות בחיי שרה אע"ה.**

"נתלבש אסתר מלכות" ('אסתר' ה) לבשה רוח הקודש. כשאסתר היתה צריכה להכנס אל אחשוורוש ולשעבד אותו לרצונה, התעלתה למדרגת רוח"ק וזכתה לגלות את פנימיות כל הענין ולראות בו אך את רצון ה'. ממילא זכתה למלכות האמיתית ואחשוורוש היה לעבד לה ומילא את רצונה, כיצד התעוררה לעליה זו? היא התבוננה בשרה אע"ה.

איתא במדרש (נח א): "יודע ה' נמי תמימים ונחלקתם לעולם תהיה" ('תהילים' לז). **'כשם שהן תמימים, כך שנותם תמימים. בת כ' כבת ז' לנוי. בת ק' כבת כ' לחטא'.** ואצל אברהם אע"ה **כתיב: "נאבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים"** ('בראשית' כד). ומבואר ב'זוהר' הקדוש שבא עם כל ימיו, שכל רגע מהם לא היה לריק, אלא

יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, זוהי דרך העליה. ואם אמרו: **'חייב'** ודאי שביכולתו להגיע לרום המעלות. אין מקום ליאוש. צריך להגביר את השאיפה אליהן ולשאול את עצמו מתי יבא הזמן?

רבי עקיבא דרש בענינים גבוהים והצבור מתנמנם, ענינים אלה לא עשו רושם בלבם לעוררם לעליה, מחמת השאלה; האם יש לדברים רמים אלה שייכות גם אלי? הרי גבוהים ונשגבים הם. בקש רבי עקיבא

'רבי עקיבא היה יושב ודורש והצבור מתנמנם. ביקש לעורר, אמר: "מה ראתה אסתר שתמלוך על קב"ז מדינה? אלא, תבוא אסתר שהיא בת בתה של שרה שחיתה; ק' וכ' זו ותמלוך על ק' וכ' זו' מדינות" ('בר"ר נח ג). דברי חז"ל אלה אומרים דרשני: היתכן שתלמידי רבי עקיבא נמנמו בשעת שעורו? וכיצד ביקש לעוררם על ידי מאמר זה? האם על ידי התמיהה שבמאמר? ובכלל, מה שייכת מלכות אסתר על קב"ז מדינות, לשנות חיי שרה?

קיימות שתי דרכים לעורר בהן את האדם; הראשונה היא: דרך התביעה והבקורת. להצביע על חסרונות האדם ועל סכנת הרע האורב לו ולתבוע ממנו שיטיב את דרכיו. הדרך השנייה היא: לצייר לפניו את הדרגות הגבוהות ולומר לו, שגם הוא יכול להגיע אל המעלות האלה אם רק ישאף לעליה, לרומם את עצמו לקראת המטרות הנעלות. **כאמרם ז"ל (תנא דבי אליהו רבה כה): 'חייב אדם לומר מתי**

המשך בעמ' 2 <<<

תמונות מהרצאתו של הרב אמנון יצחק שליט"א בשבוע שעבר בנס ציונה

"וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֵׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה"

מיעוט וריבוי הקבלה. אולם בדרך ההשבה אל הלב, צריך האדם תמיד לחדש את הארת השכל אל הלב, מה שקיבל אתמול, כבר נחלש היום; **'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'** (פסיקתא ואתחנן ו). את הרשמים של אתמול צריך לחדש היום, זהו מה שמלמדנו חידוש הלבנה, שהחזוק הולך וחסר וזקוקים תמיד לחדשו, על כן הלבנה במיעוטה בערב ר"ח מעוררת אותנו לחשבון הנפש לתשובה.

בשתי דרכי התעוררות אלו, צריכים אנו להתמיד בכל יום, מתוך עיון חדש במדרגות הגדולות ובמטרות הנשגבות, נתעורר מתרדמתנו נשאף להתרומם ולהתנשא ומתוך לימוד המוסר שיביא אותנו לבקורת עצמית תדירית ולהתבוננות בביטול היש של עניני עולם הזה שלנו ומתוך ראיית עוצם סכנת הרע, נתחזק תמיד ללחום מלחמת היצר בלי רפיון ולעלות במעלות העליה בעזרת השי"ת. ■ (מכתב מאליהו' ג דף 25).

החמה ואור הלבנה הם שני גדרים בהכרה והשגה, יש שהלב כל כך זך וטהור מכל טמטום, עד שכל הכרה שהשכל משיג חודרת מיד אל הלב פנימה, האדם מזדהה לגמרי עם ידיעותיו ואין שום פירוד בין ידיעותיו לבין לבו רצונותיו ומעשיו, זוהי הדרגה של האספקלריא המאירה, הראיה של פנים בפנים שרק משה זכה לה ולכן פני משה כפני חמה, אור ה' זוהר בתוכו באופן בלתי אמצעי, כאמרם ז"ל: שהשכינה היתה מדברת מתוך גרונו ('זוהר' פנחס' רלב).

ויש אופן שני של הכרה והשגה; בראשונה משיג השכל את הידיעה ועבודת האדם היא להחדיר את הידיעה אל הלב: **"וַיִּדְעָתָּה הַיּוֹם וְנִשְׁבַּתְּ אֶל לְבָבְךָ"** ('דברים' ד). צריך האדם להכשיר את הלב שיוכל לקבל את הידיעה, לסלק הטמטום כדי שהידיעה תשפיע על רצונות לבו והיא תקבע את מעשיו. צריך הוא להכין את הכלי שיקבל את האור. זהו גדר קבלת האור של הלבנה ובזה יש דרגות רבות של

מלא בעבודת ה', כמו כן היו כל ימי שרה תמימים בעבודת ה', **'כשם שהן תמימים, כך שנותם תמימים'**. שרה שיעבדה כל רגע מחייה וכל ניצוץ מכהה לעבודת ה' ולא השאירה כלום לשליטת היצר הרע, זוהי מדת המלכות האמיתית.

בשלמותה של שרה, הסתכלה אסתר ואמרה: **'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי?'** היא ראתה בקכ"ז מדינות רמו לשני חיי שרה התמימות. והבינה שאם תגיע למדת מלכותה של שרה, תזכה למלכות האמיתית וכולם ימלאו את רצונה. כך עורר ר' עקיבא את הצבור שלא התעניין בדברים הרמים שדרש לפניהם, כי נראו להם נשגבים למדי, הוא הוכיח להם שהשוואף לעליה מוצא בכל מקום וכ"ש, בדברים הרמים, רמזים וסיועים לעליה.

הדרך האחרת להתעוררות היא: דרך הבקורת, להתעורר מחמת ראיית החסרונות וסכנת הנפילה, זוהי הבחינה של מיעוט הירח וחידושו. **אמרו רז"ל: 'פני משה כפני החמה, פני יהושע כפני הלבנה'** ('בבא בתרא' לה). אור

פגישה היסטורית

בין הרב **אמנון יצחק שליט"א** להרה"ג **בן ציון מוצפי שליט"א**

בנושא ערבי שירה זמרים

ניתן להשיג במשרדי שופר רח' מתתיהו 10 בני ברק

מבצע מדהים בשופר!

10 ש"ח = דיסק mp3

30 ש"ח = ספר 'עולם התשובה'

2 ש"ח = דיסק שמיעה

10 ש"ח = 3 דיסקים לצפיה

ניתן להשיג ב'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק 03-6777779-553

תמונות מהרצאתו של הרב אמנון יצחק שליט"א בשבוע שעבר **בנצרת עילית**

"וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן..."

מעשה שהיה בצפת בימי ההרים הגדולים איתני עולם מרן רבנו יוסף קארו ורבנו האר"י זיע"א. למרן הבית יוסף היתה ישיבה בצפת והיו לומדים בה כמאתים רבנים

בימים ההם החל להאיר אורו של האר"י ז"ל. פעם אחת אירע שלרבנו יוסף קארו היה סיום מסכתא בישיבה שלו ולכבוד הסיום כמובן הכין מר"ן ר"י קארו 'ברכות' לכבוד המסובין. להפתעתו הרבה של מרן קם רבנו האר"י ובקש רשות לתת לו זכות המצוה של חלוקת כיבוד ה'ברכות'. כמובן שאף על פי שהדבר היה מוזר בעיניו, אבל מרוב אהבתו וחיבתו של מרן 'הבית יוסף' לרבנו האר"י לא נמנע מלתת לו רצונו. ובכל זאת הבין מרן שאין דבר בקשתו של האר"י הקדוש פשוט, לכן שם לבו היטב אחר תנועות האר"י.

ראה מרן שבכל סבוב של כיבוד למסובין, סרב רבנו האר"י לכבד שני תלמידי חכמים שהיו גם הם יושבים בין המסובין. גם בסבוב השני דילג עליהם וכך גם בסבוב השלישי. מרן ז"ל לא יכול היה להתאפק, קרא לאר"י ז"ל לחדר מיוחד ושאל ממנו את פשר הדבר? מה ראה רבנו האר"י לקום בכבודו ובעצמו ולחלק, דבר שלכאורה אינו נראה לפי כבודו. ומדוע בעת הכיבוד נמנע לכבד את אותם שני ת"ח שיושבים בין המסובים? רבנו האר"י רצה תחילה להשתמט מלענות, אבל כדי לא לסרב לגדול, החליט לגלות לפני מר"ן ז"ל את האמת כהווייתה. **פתח את פיו ואמר:** "ידע כבוד מרן, ששני ת"ח אלו שישבו שם, הם נשמות שבאו מעולם האמת לבית המדרש, להשלים מה שהיה חסר להם בהורדת השפע. שמיעת הברכות ועניית אמן הם השלמת תקונם בהורדת השפע בעוה"ז והם זוכים עתה לעלות לשרשם בעולם העליון. על כן בקשתי אני לשמש במצוה רמה זו שהיא תקון עולמות עליונים למעלה ותקון נשמות למטה, הורדת השפע לחיים ולמתים לשלמות נפשם בקדושה ובטהרה". כששמע מרן ז"ל את דברי רבנו האר"י נתמלא שמחה על קדושת הלמוד בישיבתו ונתמלא הערכה והערצה לרבנו האר"י זיע"א. ■

ומהיכן הסיק אברהם כי עפרון, שהציע קודם לכן לתת לו את המערה בלי כסף רוצה ארבע מאות שקל כסף? מסבירים חז"ל: כי אברהם מצא לכך רמז בדבריו של עפרון שאמר: **"אָרְכָן אַרְבַּע מאת שקל כסף ביני ובינך מה הוא"**.

מהי אות הבינים של עפרון? - ר' שמספרה עולה למאתים. ומהי אות הבינים של אברהם? - גם היא ר' והרי עוד מאתים. זהו שנאמר: **"וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן"** - אברהם אבינו הבין את הרמז שבדברי עפרון **"ביני ובינך"** ולכן נתן לו ארבע מאות כסף תמורת מערת המכפלה.

הגאון רבי מכלוף עידאן מחכמי תוניס זצ"ל במשל נפלא על השתחררות מסדרי עדיפויות שמכתיבים לנו הבלי הזמן **מעשה במושל שצוה פעם על אחד מפקודיו:** "קח את משפחתך ועקור למעוז פלוני שבקצה הגבול". **אמר האישי:** "מקום שממה הוא וממה נתקיים?" **אמר לו המושל:** "לך אל מחסני האפסנאות וקח מה שתרצה".

מיד שכר האיש עגלות רבות, פנה אל האפסנאות ומילא עגלה אחר עגלה במאכלים לרוב. עמס שקי תבואה וקטניות, נאדות יין ושמן ושימורים. עמל בפרך, טען סחב ופרק. ומפעם לפעם בהפוגה קצרה נפש ונגס בפת יבשה. **שאלוהו:** "הסחורות האלו - למי?" **אמר:** "לי ולמשפחתי".

אמרו לו: "מוזרה הנהגתך! נושא אתה ארגזי מעדנים ופחי שימורים, עומס על העגלה מכל טוב - ובה בעת אינך נוגס אלא בפת חרבה! אם דואג אתה למעדנים בעתיד, מדוע לא תהנה מהם גם בהווה?"

חייך ואמר: "ואיך לא תבינו? אני עומד לעקור דירתי למחוז נדח ולשהות שם תקופה ממושכת. ודאי אנצל כל רגע כדי לכנוס ולאגור את כל המצרכים הנצרכים וכל מה שינעים לי את שהותי שם. אבל כאן, בשעות הספורות שאני מורשה לטעון אספקה, מובן שאנצל כל רגע להטעין עוד ועוד סחורה ולא אבלה את הזמן בפתיחת קופסאות שימורים ובאכילת מעדנים".

והמסקנה: כך צריכים גם אנו להתייחס כשאנו שוכחים בהבלי הזמן, מה יותר חשוב ומה פחות.

"וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעֶפְרוֹן אֶת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דָּבַר בְּאָזְנוֹ בְּנֵי חַת אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֶבֶר לְסֹחֵר" (כג טז)

בתחילה הראה עפרון לאברהם נדיבות לב ולא בקש כסף, אבל תוך כדי השיחה הוא אומר פתאום: **"אָרְכָן אַרְבַּע מאת שקל כסף ביני ובינך מה הוא"** ואברהם אמנם שוקל לו: **"כֶּסֶף עֶבֶר לְסֹחֵר"**. מה הביא לשינוי?

לביאור הדברים מביא הסבא מ'קלם' את המעשה הידוע שהיה בין הרמב"ם לבין חכמי הגוים: חכמי הגוים האמינו שניתן לחנוך בעלי חיים להתנהג בנמוסי בני אדם. באחד מן הויכוחים הציעו לאלף בעל חיים לנימוס ולדרך ארץ, כך שהיהודים המאמינים לא יוכלו שלא לקבל את טענתם ולהכיר בחכמתם, כי גם הקוף יכול להיות בן אדם. בקשו מספר שבועות והבטיחו להביא בסיומם חתול שיהיה מנומס ובעל "דרך ארץ" וכך תוכח צדקתם.

כשהגיע היום המיועד להציג את הפלא הגדול, נשכר אולם ענק וקהל רב התקבץ כדי לראות במו עיניהם את החתול שהפך למלומד. כשכנס החתול לאולם, הופיע כמלצר. הוא סידר כמה שלחנות, שם עליהם מפות, הביא מגש עם יין וכוסות. כשחזר עם המגש ועליו היין והכוסות, השתוממו כל הנאספים מהמחזה ונטו לומר שחכמי הגוים צדקו בדבריהם. אלא שאז הוציא הרמב"ם קופסא מכיסו, פתח אותה במהירות ומתוכה קפץ עכבר. כשראה החתול את העכבר השליך את המגש עם הכוסות והיין ורץ אחרי העכבר לתופסו. היין נשפך, הכוסות התנפצו והחתול נעלם, מיד הסכימו כולם עם הרמב"ם שגם אם ניתן לאלף בעל חיים, את טבעו לא ניתן לשנות ובודאי שלא ניתן להופכו לאדם.

כך, אומר המגיד מ'קלם: אירע גם עם עפרון. כל זמן שהוא לא ראה כסף לנגד עיניו, הוא התנהג כנדיב, כמו החתול המאולף, אבל אחרי שאברהם מציע לו, מתוך נימוס, שיקח כסף **ואומר לו:** **"כֶּסֶף הַשְּׂדֵה קח מִמֶּנִּי"** (כג יג) עשה לו צלצול הכסף מה שעשה העכבר המשוחרר לחתול. הוא השליך מעליו את כל הגינונים ורדף אחרי הכסף, כמו שהחתול רדף אחרי העכבר.

תמונות מהרצאתו של הרב אמנון יצחק שליט"א בשבוע שעבר בביתר עילית

פרשת 'חיי שרה'

"וַיֵּרַץ הָעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ"

"וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאִינִי נָא מַעֲט מִיָּמִים מִפְּדֹךְ"

מה עשה אליעזר כדי שלא יפסיד מבוקשו?

בעלים על העבד ויכול להשיע את העבד נגד רצונו. לכך מתאים בזה הלשון "נֹאֲשָׁבֵעָה". מה שאין כן יעקב אביו של יוסף, שלא היה יכול להשיעו בעל כרחו, לכן מתאים שם לשון של בקשה: "הִשְׁבַּעָה לִי".

"וַיֹּאמֶר... נְעִשָׂה חֶסֶד" (כד יב)

כתב רבנו בחיי: פתח העבד בתפלתו בלשון חסד שאמר: "נְעִשָׂה חֶסֶד". וכמו, חתם את תפילתו בלשון חסד. שנאמר: "וְכֵן אֲדַע כִּי עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם אֲדֹנָי". ואין ספק כי כיון שנתגדל בביתו של אברהם אבינו, היה חכם גדול בתורה ובחכמה וידע כי זו היא מדתו של אברהם ולכן התפלל בה.

"וַיֵּרַץ הָעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאִינִי נָא מַעֲט מִיָּמִים מִפְּדֹךְ" (כד יז)

רבנו ה'אור החיים' הקדוש מעיר על מהלכו של אליעזר עבד אברהם: על מה ולמה המעיט ממה שהתנה בתחילה לשאול? כי הוא אמר בתחילה: "אמר אליה הטי נא כפך נֹאֲשָׁבֵעָה ועתה אמר רק: "הַגְּמִיאִינִי" שהוא לשון גמיעה הפחותה משתיה. גם הוסיף בפירושו "מַעֲט מִיָּמִים". וכמו כן לא ביקש שתטה היא את הכד בכדי להשקותו כאשר התנה בתחילה. וביאר בזה רבנו 'אור החיים' הקדוש, על פי דברי חכמינו ז"ל שאמרו: שראה שעלו המים לקראתה 'וסימן זה הוא מובהק, שאינו מצוי בבנות הכנעני, כי אם בזרע ברוך וקדוש כזרעו של אברהם. גם מזלו הראהו היטב, כי היא זאת הראויה ומיועדת ליצחק. לזה היה ירא על התנאי שהתנה, שמא לא תקיים אותו ונמצא הוא מפסיד מבוקשו על ידי תנאו. לזה היה ממעיט ככל האפשר בתנאו, כדי שיהא נקל בעיניה לעשותם' ולעמוד בכללי התנאי שלא יתבטל. ■

בגמרא; שמטבע, מותר ליתן לו, כיון שחש על הנזק שיגיע לו מפחיתת צורת המטבע. לכל חשש והחמיר אברהם אבינו ליתן לו מטבע חשובה, שלא יהא חשש שמא יפחתנו לעבודה זרה.

הסבר נוסף מבאר בספר הנ"ל: לפי שההלכה היא; שקונה המשלם בשקלים גדולים, לא שייך שיטענו עליו השכנים לתובעו משום דין 'בר מצרא' שיש עליהם על השדה שקנה, לפי שיוכל המוכר לטעון להם שממונו שנתן לו חביב עליו מאד ולכן אינו חייב להעדיף אותם לקניית השדה. לכן נתן לו אברהם מטבעות הקרויים 'קנטרנין' שהם סלעים גדולים. כמבואר בדברי חז"ל. וכך תעמוד חלקת הקרקע בחזקתו, בלא שום פקפוק.

"וַיִּקַּם שָׂדֵה עֶפְרוֹן" (כג יז)

הנה לקמן (בפסוק כ) שוב כתוב: "וַיִּקַּם שָׂדֵה נְהַמְעָה אֲשֶׁר בּוֹ לְאַבְרָהָם לְאַחֲזֹת קָבָר". וצריך ביאור, למה כתוב ב' פעמים: "וַיִּקַּם"? וביאר בזה רבנו הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו 'טעמא דקרא': שמתחילה קם השדה לקנין והיה יכול לעשות בו כל חפצו, אבל אחר שקבר בו את שרה, מעתה קם לו אך ורק "לְאַחֲזֹת קָבָר", לפי שאסור לפנותו ולמכרו, כמבואר במסכת 'שמחות' (פי"ד) וב'כתובות' (פד). וב'סנהדרין' (מח). ולכן כתוב כאן גם כן, לשון אחוזה, שנאחזת לדבר זה.

"נֹאֲשָׁבֵעָה בַּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם... לֹא תִקַּח אִשָּׁה" (כד ג)

לקמן אצל יעקב כתוב שאמר ליוסף: "הִשְׁבַּעָה לִי" ('בראשית' מז) ולא נאמר לשון: "נֹאֲשָׁבֵעָה", מה פשר שינוי הלשון? וביאר בזה רבנו הנצי"ב מוואליזין בספרו 'העמק דבר': כאן יכול היה להשיעו בעל כרחו, לפי שהאדון

"וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסֶפֶד לְשָׂרָה וְלִבְכָתָה" (כג ב)

יש להתבונן על סדר הכתוב: שהספידה ולאחר מכן בכה עליה. איך הספיד תחילה ואח"כ בכה? הלא אמרו חכמינו ז"ל: ששלושה ימים הראשונים נתנו לבכי. והימים שלאחר מכן, ניתנו להספד? וביאר בזה בספר 'תפארת יונתן', על פי המבואר ב'מדרש רבה' (נח ה): "וַיָּבֵא אַבְרָהָם". 'מהיכן בא? רבי לוי אמר: "מקבורתו של תרח בא". מעתה יש לומר: שאם היה בוכה קודם ההספד היו סבורין המון עם, שעל אביו הוא בוכה שהרי חוזר כעת מקבורתו. ובאמת הוא היה רוצה להראות שבוכה בשביל שרה, על כן היה מוכרח להספידה תחילה ולאחר מכן לבכות. ועל ידי זה היה ברור לכולם, שבוכה על שרה.

"וַיַּעַן עֶפְרוֹן אֶת אַבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ: אֲדֹנָי שְׁמַעְנִי אֶרְכִּץ אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף" (כג יד טו)

לכאורה תיבת "לו" מיותרת כאן. וביאר בזה הנצי"ב מוואליזין בספרו 'העמק דבר': שדבר זה כלומר: מחיר השדה עפרון שלח "לו" ביחידות, שהיה מתבייש לומר לעין כל מחיר כל כך גבוה. וזהו שכתוב בסמוך: "אַתְּ הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דָּבַר בְּאָזְנֵי בְנֵי חֵת". כלומר: ולא לפני כל עם הארץ הכתובים למעלה.

"אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֶבֶר לַסְּחָר" (כג טז)

כתב בספר 'תפארת יונתן' לבאר את הטעם שנתן לו אברהם אבינו מטבע חשובה "עֶבֶר לַסְּחָר": כיון שמבואר בגמרא במסכת 'עבודה זרה' שאסור ליתן כסף לעכו"ם, לפי שאנו חוששים שמא יעשה ממנו פסל לעבודה זרה. ומבואר

שו"ת חברותא

האם יש בדורנו, חכם אלוף וגאון?

מהר"ט בתשובה (מז) שחולק על המהר"י קולון הנ"ל, מ"מ בודאי שגם הוא מודה לענין כמה דברים שאין בזה"ז לצורבא מרבנן דין תלמיד חכם. ומכ"ש כאן דבעינן שיהיה '**חכם אלוף וגאון**'. אלא דמ"ש החכ"א **מהכתוב: "נתבאו ונתטמאו את מקדשי"**, לא מצאתי מקרא זה, אלא נתכון לפסוק: "**נתבאו ונתטמאו את ארצי**" (ירמיה' ב). וע"פ מ"ש ב'ירושלמי' כתובות' (ס"פ '**הנושא**') על אותם שלא עלו לא"י בחייהם וצוו להוליך מטתם לא"י אחר מותם וכו'. ע"כ.

והגאון סבא דמשפטים רבי נתן עמרם זצ"ל, אב"ד אלכסנדריא של מצרים, בתשובה שהובאה בספר 'נוה שלום' של הגאון רבי אליהו חזון, (מג.), ערער על מה שהיו נוהגים באתריה דמר להכניס מטתו של מת לבהכ"נ ולהספידו שם, שבודאי אין לך איסור גדול מזה להכניס ארון של מת; בין איש, בין אשה, לבהכ"נ וכו' וסיים: ולענין אם יש היתר להכניס מטה, או ארון של מת, שהיה אדם חשוב ומפורסם בעירו, **מבואר בשו"ע** (שם יט): '**ומספידים תלמידי חכמים ונשותיהם בבית הכנסת ובבית המדרש, אבל לא שאר העם**', הרי להדיא שדוקא לתלמיד חכם הוא שמותר להכניס ארונו לבהכ"נ, אבל לא לשאר אנשים ואפילו הם החשובים שבעיר. עכת"ד.

ובמהכ"ת לא דק, שדברי הש"ע הנ"ל הם לגבי הספד בלבד, אבל להכניס ארונו, או מטתו לבהכ"נ, אין שום היתר בזה אפילו לתלמידי חכמים, אלא צריך להיות '**חכם אלוף וגאון**' וכמ"ש מרן הש"ע (שם כ). וכ"כ הגאון המחבר שם להעיר ע"ד הרה"ג חק נתן זצ"ל הנ"ל. ויישר כחם שביטלו המנהג הרע הזה מכל וכל. ע"ש.

[ושוב ראיתי בספר 'תורת חיים' סופר א"ח (קנא סק"ו) שכתב ע"ד ה'חכמת אדם' הנ"ל; שהעולם נוהגים להכניס מטת הרבנים והתלמידי חכמים בבהכ"נ, או בבהמ"ד להספידם שם. וצ"ל; כיון שהוא החכם ואלוף בעירו הוי כאילו הוא הגאון בזמנו ובעירו. '**ויפתח בדורו, כשמואל בדורו**'. ועושים זה לכבוד התורה. ודוקא כשהוא צדיק ולמד תורה לשם שמים. ולהכי הוי שפיר '**חכם אלוף וגאון**' בדורנו. ע"כ.] ■

לט); שלא זכר שר מהראשונים הנ"ל והביא מ"ש המג"א שגם כשמת קרובו של גדול מותר להספיד בבהכ"נ. והעיר ע"ז, שבאמת בעיר 'בגדאד' לא נהגו להספיד קרובו של גדול בשביל הגדול, כאשר עינינו הרואות שלא הספידו את אחיו של מר זקני הגאון רבי משה חיים זצ"ל בשביל כבודו של מר זקני ודברים אלה תלויים במנהג.

והנה גם אם נדחה לראיתו, הרי הדברים מפורשים בראשונים הנ"ל שמספידים בבהכ"נ על קרוב של הגדול בשביל כבוד הגדול שמספיד בבהכ"נ.

והמנהג פשוט בארץ ישראל שמספידים על אדם כשר, או אשה כשרה, בבתי הכנסת שנמצא שם תלמיד חכם חשוב. ובפרט שההספד שלנו הוא כולו מוסר השכל לחיזוק ולעידוד קרובים ולקירוב רחוקים לצור מחצבתם בשמירת התורה והמצוות ובחינוך הבנים על ברכי התורה ובחינוך הבנות לצניעות וליראת שמים; '**לדעת תקמה ומוסר לקבין אמכי בינה**' (משלי' א). ולכן נהגנו ג"כ, שלא להמנע מלהשמיע דברי אזכרה אפילו בשבתות וימים טובים, שאין זה הספד שדיברו בו חכמים ויש בו זיכוי הרבים.

ועיין בספר 'חכמת אדם' (קנה יח) **שכתב:** ורע עלי המעשה מה שנהגו להכניס מטת המת לבהכ"נ להספידו, מפני שראו שעשו כן לאדמו"ר הגאון רשכבה"ג הגר"א מוילנא זצ"ל, שהיה ידוע ומפורסם בכל העולם לגאון וחסיד ויחיד בדורו וממנו למדו לעשות כן למי שרוצים לכבדו **ועליהם נאמר: "נתבאו ונתטמאו את מקדשי"**. ובודאי שע"י כך הם גורמים רעה וקטרוג על המת וראוי מאוד לבטל מנהג זה ולהנהיג שלא להכניס שום מת בבהכ"נ ובבהמ"ד.

וכתב בשו"ת מהר"ם שיק (חיו"ד שמה) שכונת ה'חכמת אדם' שאף לתלמידי חכמים אין לעשות כן, שמלבד מאי דקי"ל כדברי הרמ"א ביו"ד (רמג) שבזמן הזה אין דין תלמיד חכם ומקור דבריו משו"ת מהר"י קולון (שרש קסג) וכל שכן הכא, דבעינן '**חכם ואלוף וגאון**' ואין זה בנמצא בזמן הזה. ושאני הגר"א מוילנא, שבודאי רב גובריה והיה בכלל '**חכם אלוף וגאון**'. משא"כ, לסתם תלמיד חכם. ואפילו לדעת

שאלה: האם מותר להכניס את מיטתו של המת לבית הכנסת, כדי להספידו שם?

תשובה [מתוך דברי שו"ת 'יביע אומר' חלק ז - יו"ד לא]: **מבואר ב'שלחן ערוך'** (שדמ כ) **בזה"ל: 'חכם ואלוף וגאון, מכניסים אותו לבית המדרש ומניחים מטתו במקום שהיה דורש ומספידים אותו שם'**.

ומקור דבריו מדברי הרמב"ן בתורת האדם' (ענין ההספד כח סוף ע"ד) בשם תשובת גאון. וכן הובא ב'טור' שם. ומוכח להדיא שלא התירו אלא ל'**חכם ואלוף וגאון**' ולא לסתם תלמיד חכם וכל שכן לשאר המוני העם.

ומה שכתב מרן ה'שלחן ערוך' (שם יט): '**ומספידים תלמידי חכמים ונשותיהם בבית הכנסת ובבית המדרש, אבל לא שאר העם**'. הכונה היא להספיד שם בלי מטתו של המת, אלא הספד בלבד. וכמ"ש ג"כ מרן ב'שלחן ערוך' א"ח (קנא א): '**אין מספידים בבית הכנסת, אלא אם כן יהיה ההספד לאחד מגדולי העיר, שכל בני העיר מתקבצים ובאים להספידו**'.

וכ"כ הגאון מהרי"ח בשו"ת 'רב פעלים' ח"ד (חאו"ח לט) שהמנהג פשוט וברור אצלם, מדורי דורות, שאין מספידים בבית הכנסת, אלא לתלמידי חכמים בלבד. וכמ"ש מרן השו"ע.

וכתב ה'מאירי' 'מגילה' (כח): **וז"ל: 'והספד של רבים; לא סוף דבר, הספד על תלמיד חכם שמת. אלא, כל הספד שיושב בתוכו ת"ח, שכל בני העיר מכבדים אותו ובאים לכל הספד שהוא נמצא בתוכו'**.

וע"ע בתוספות הרא"ש שם שכתב וז"ל: 'מחוי רב ששת' - 'כגון: הספד דקאי ביה רב חסדא. יש מפרשים: שאם מת רב חסדא, עושים עליו הספד בבהכ"נ. ולא נהירא! דודאי לא לימא הכי רב ששת על רב חסדא ויפתח פיו לשטן עליו, אלא נ"ל דהכי פירושו: כגון הספד דקאי ביה רב חסדא'.

ועיין בשו"ת 'רב פעלים' ח"ד (חאו"ח

האם הפועל ששפך סולר, חייב או פטור?

מאת הרה"ג ח. שוורץ שליט"א

החילוני סירב להתדיין בב"ד. אך אחד הדיינים העלא סברא, שאולי ע"פ דין תורה, אי אפשר לחייב את הפועל לשלם עבור כל הסולר, כיון שנחשב נזק בגרמא וממילא אסור לתובעו בבית משפט שעלולים לחייבו שלא ע"פ הדין.

האם אכן הפועל פטור?

שבת לפנות בוקר אזל הסולר מהמיכל והגנרטור כבה. ביום א' נפגשו שני הצדדים והפועל תיקן מיד את הצנור, אך לא הסכים לשלם עבור כל הסולר שזרם לאיבוד. ועד הגנרטור פנה לב"ד כדי שיתירו להם לפנות לבית משפט מאחר שהפועל

פועל שחפר בטרקטור תעלה בערב שבת על מנת להניח צנורות מים באדמה, לא הבחין ופגע בצנור שהעביר סולר ממיכל ענק לגנרטור המיועד לספק חשמל כשר, ללא חילולי שבת לצבור שומרי תורה. הסולר הרב נזל לאיטו מהחור שנפער בצנור ובליל

שפך לחברו כוס קפה במלון פלאזה - כמה ישלם?

תקציר התשובה:

- א.1.** על השופך לשלם את המחיר המלא של כוס קפה במלון ואינו יכול לשלם לפי המחיר של כוס קפה של מסעדה סמוכה הזולה יותר. ובודאי שאינו יכול לשלם מחיר של הכנת קפה בבית. זאת למרות שמחיר כוס קפה במלון הוא יקר יותר בגלל הריהוט המואר, או בגלל בריכת השחיה ושאר תפנוקים.
- ב.2.** אמנם הוא יכול לספק לו כוס קפה באותה איכות ובאותם כלים בבית המלון, למרות שקנאו במסעדה זולה, או שהכינו בבית.
- א.1.** על השופך לשלם את המחיר של כלי זה באותו אזור ואינו יכול לטעון לבעל החנות שהוא קנאו במחיר יותר זול. ואם המחיר בחנויות באזור זה, הוא 100 ש"ח ישלם 100 ש"ח.
- ב.2.** אם המחירים אינם אחידים אלא נעים בין 90 ל-110 ישלם לו 90, כיון שזה המחיר באזור זה, בו ניתן להשיג חפץ זה.

בימים הקרובים

יצא הדיסק השני ב-MP3 בנושא הזמרים הפסולים

מחירם יהיה: **2** ב-15 ש"ח

1 ב-10 ש"ח

בכל דיסק יש למעלה מ-10 הרצאות

ניתן להשיג **3 DVD** ב-10 ש"ח

ארגון 'שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק 03-6777779

התקליטור העולמי

לאור הצמאון הרב,

הוחלט לכסות את כל בתי האב בישראל

1,750,000 DVD שיחולקו חינם

ניתן לרכוש מנית זכות בסך 4000 ש"ח בלבד!

להתחלת המבצע אפשרות עד 10 תשלומים

הדיסק כולל בתוכו:

כל ספרי חברותא של הרה"ג יעקב שולביץ שליט"א פרוש ל'תלמוד בבלי'.
כל ספרי הרה"ג אברהם חיים עדס שליט"א: ארבעת המינים, דיני רפואה
בשבת, שמיטה, חנוכה, שבת בתפארתה, דיני דרבנן, פאת זקנך ועוד...
עם ציורים ופוסטרים.

כל ספריו של הרה"ג יעקב לוגסי שליט"א: ברומו של עולם של 10 כרכים, עמלנו,
אגרת לבת ישראל, נפשי בשאלתי, ישראל סגולתו, ואני תפילתי, מלמדים,
מראות, משפט, מלאכת ה', בעקבתא דמשיחא, שערי פרנסה...
כל ספרי הרה"ג משה אבגי שליט"א סדרת 'חכמת המצפון' כולל מועדים.
וכל ספרי הכשרות של הרה"ג מרדכי עזרן שליט"א.

בנוסף הספרים: משניות, רמב"ם, טור, שלחן ערוך וחסד לאברהם.
עם סרטי DVD של הרה"ג אמנון יצחק שליט"א והספרים:
עולם התשובה, העיתונאי, הרצל והציונות ועוד.
תנ"ך ו'תלמוד בבלי' התקבלו מ"אוצר החכמה".

לפרטים:
03-6777779